

PATRIMONI

Baix Ebre, inventari d'espais històrics

No hi ha cap dubte. Els tres anys de la Guerra Civil van deixar un llegat impactant i traumàtic a totes les Terres de l'Ebre i, és clar, a la Comarca del Baix Ebre. Tot i aquests vuitanta anys llargs des de la seva finalització, perduren, en el record dels seus habitants i en alguns dels paisatges de les nostres terres, la duresa i crueltat d'aquells fets.

Des de l'àrea de Cultura del Consell Comarcal del Baix Ebre, vam apostar, al començament d'aquest mandat, per la necessitat urgent de disposar d'un inventari que recopilés els espais històrics de la Guerra Civil als catorze pobles i a les tres EMDs de la nostra Comarca.

Va ser en aquells primers mesos quan el vicepresident Jordi Jordan, conseller d'Ensenyament, Cultura, Turisme i Joventut i historiador de professió, va donar una forta empenya i un gran sentit al treball a aquest

important inventari.

Es va contactar amb l'empresa ebrenc Terra Enllà, amb el periodista i historiador Andreu Caralt i amb l'antropòloga Maite Hernández per treballar en el projecte, un treball innovador i que ens transporta per uns itineraris de memòria històrica, per tota la nostra comarca, els seus pobles i les seves EMDs.

A la comarca del Baix Ebre, ens presenten un grandíssim treball, agrupat en 193 fitxers i desglossat en les diferents temàtiques que aquella guerra va comportar: els bombardejos franquistes, les fortificacions al llarg de l'Ebre i el seu Delta, la revolució antitlerical i l'evacuació de civils del front.

"Les sis casamates situades estratègicament entre Camarles i el Lligallo de Gànguila, els tres rius per a metralladora a tocar l'Ebre, entre Jesús i Maria i la Cava, els quilòmetres, del

cinc al vuit, a la carretera de Paüls a Xerta, on van haver-hi uns duríssims combats per conquerir Xerta. Dies, del 15 al 17, de desembre, en què l'aviació feixista italiana i la Legió Còndor alemanya van castigar intensament la població del Perelló, amb més de cinc-centes cases, afonades i bastants de morts. O la partida Corralisses, a Roquetes, on l'any 37 l'exèrcit popular de la República va arrancar quasi mil jornals d'oliveres per construir un camp d'aviació, amb dos pistes de 1.300 metres i que mai van ser utilitzades per a cap acte de guerra. Són alguns detalls, dels molts més que trobem als tres llibres de l'inventari".

"Ens podríem quedar amb tots els fitxers de la ciutat de Tortosa; segons Terra Enllà, la ciutat més castigada de tot Catalunya. Potser recordar la voladura del pont de l'Estat, el 18 d'abril de 1938, per les mateixes for-

ces republicanes per evitar l'avanç de les tropes feixistes, ordre rebuda des del lloc de comandament del tinent coronel Lister, situat a la carretera Simpàtica al xalet del metge Llorca a Tortosa".

I ens centrem en la present realitat, en aquests 193 fitxers que el Consell Comarcal del Baix Ebre gestionarà perquè totes les poblacions i EMDs de la comarca puguin fer-ne un servei social, un ús cultural, educatiu o turístic per recordar, recordar-nos, uns fets que mai haguessin hagut de passar.

També, des de la nostra Àrea de Cultura, compartim la idea d'instal·lar, a l'estació de la Via Verda a Xerta, un record per als batallons disciplinaris i presoners republicans, obligats a treballar en la reparació i l'assentament definitiu de les vies a la Val de Zafán dels anys 1932 al 1942.

A la vegada, en apostar per aquest

Francesc Vallespi Cerveto

vicepresident i conseller
d'Ensenyament, Cultura, Turisme i
Joventut del Consell Comarcal del
Baix Ebre

treball de memòria democràtica, ho fem pensant en les generacions més joves, perquè mai puguin oblidar, lligat a una finalitat educativa i cultural, uns fets viscuts ja fa molts anys.

Malauradament estic comentant uns fitxers, uns records de guerra, en uns moments en què tots plegats estem vivint un altre conflicte bèl·lic a pocs milers de quilòmetres de casa nostra. Com llavors, sempre algú es creu amb el dret de poder aixecar-se en armes en contra d'uns altres. Incompreensible...